

Megszólítások:

Több elsőéves hallgatótól is kaptam az utóbbi napokban emailt, különféle kérdésekkel. Meglepődve tapasztaltam, hogy az amúgy nagyon okos, intelligens kérdéseket feltevő hallgatók, akik szépen, szabályosan magáztak a levélben, és „Üdvözlettel” vagy „Tisztelettel” köszöntek el, úgy kezdték az emailjüket, hogy „Jóestét!”, „Üdvözlöm”, stb.

Bevallom, ritkán szoktam illetankönyveket forgatni, így mindabban, amit most írok, az egyetemen (és általában a tudományos életben) megszerzett tapasztalatok indítanak. Lehetséges, hogy az idő meghaladta ezeket: ebben az esetben kollégák véleményét (sőt ellenvéleményét) is várom!

Az én véleményem és tapasztalatom szerint a hivatalos emailt (és egy ismeretlen oktatónak írt email biztosan ebbe a kategóriába tartozik) megszólítással illik kezdeni, ugyanúgy, ahogy a nyomtatott hivatalos leveleket. Barátok közt az email nem feltétlenül a „Kedves Alajos!” formulával indul, hanem megszokott a „Szia” vagy „Sziaztok” levélkezdet, de ennek az átfordítása a magázó levélbe nem szerencsés. Tudomásul kell venni, hogy (szemben a közhiedelemmel) az email írásbeli kommunikáció, nem szóbeli, tehát annak megfelelően kell használni benne a formulákat.

Ha megszólítással kell kezdeni az emailt, akkor a kérdés: hogyan kell megszólítani az egyetemi oktatókat?

Ezzel kapcsolatban hadd meséljem el öt személyes élményemet.

Egyetemista (alsóbbéves) koromban az egyik új szemináriumvezetőnk felajánlotta a tegeződést a csoportnak. De hozzátette azt is, hogy ha valaki utána mer kiáltani a folyosón, hogy „Szia Kati”, akkor azzal visszatér a magázódásra (és nagyon rossz néven veszi ezt a bizalmaskodást). Azt mondta, tegeződni lehet tisztelettudóan is, pl. szia helyett szervusz (az utánakiabálásról nem is beszélve).

Amikor én voltam egyetemista, a szakon az volt a divat, hogy az oktatók nagyrészével lehetett tegeződni, de mindenkit tanár úrnak vagy tanárnőnek kellett szólítani (vagyis nem a keresztnévén), és ők is így szólítottak minket, megelőlegezve ezzel a leendő diplománkat, ráadásul (most már tanárként tudom) megszabadultak a rengeteg név megtanulásának nyűgétől.

A harmadik példa: mint a lingua-s weboldalon több dokumentumból is kiderülhetett, a tanszéki szakkönyvtár üzemeltető hallgatói csapatot én irányítom. Egyszer nagyon nagy botrány tört ki a tanszéken, mert az egyik oktató olyan felszólító levelet kapott a tanszéki könyvtártól (vagyis az egyik ügyeletes hallgatótól), hogy „Tisztelt Nagy József!”, ahelyett, hogy „Tisztelt Professzor Úr!” lett volna a megszólítás a levélben².

Negyedik: kezdő tanársegédként kaptam egy külföldi egyetemről levelet, amiben a megszólításban „Professor”-nak neveztek. Meglepődtem: nagyon messze voltam bármilyen fokozattól. Akkor mesélték a tapasztaltabb kollégáim, hogy a külföldi levelekben, ha egy számukra ismeretlen egyetemi oktatót kell megszólítani, azt mindig professzorozzák: ezen senki nem sértődhet meg.

És az utolsó: már doktorandusz koromban az egyik oktató a doktori programból felajánlotta szóban a tegeződést. Nemsokára írnom kellett neki egy levelet (emailt), amiben hosszas habozás után (miután ügyesen kikerültem a levélben minden olyan megfogalmazást, ami elárulhatta, hogy tegezem-e vagy magázom) Kedves [keresztnév]! megszólítást írtam. A válaszában hangsúlyozottan magázott, és nagyon rideg hangot ütött meg. Később kiderült, hogy már nem emlékezett rá, hogy kiknek is ajánlotta fel a tegeződést (azóta szóban tegeződünk), de a levél megszólítása annyira felingerelte, hogy nem is gondolkozott azon, jogom volt-e a tegező formulát használni.

Ennyi példa után írok ide egy összefoglalót, hogy *szerintem* hogyan praktikus megszólítani (emailben vagy nyomtatott levélben) az oktatókat:

¹ Mint nyilván mindenki sejtí, a példában szereplő neveket lecseréltem.

² Azóta átírtam a programot (ami a felszólító leveleket generálta), és a beiratkozási lapnál mindenkinek meg kell adnia, pontosan hogyan kell őt megszólítani, ezt rögzítjük a könyvtár-programban, és most már ezzel az egyénileg igényelt megszólítással generáljuk a felszólítóleveleket.

- Ha egy tanszékvezetőnek, dékánnak, rektornak vagy a helyetteseiknek írsz levelet, a megszólítás Tisztelt Tanszékvezető Úr / Asszony, Tisztelt Dékán Úr / Asszony, Tisztelt Rektor Úr / Asszony (nyilván nem a /-jeles változat, hanem a megfelelőt használva. Magyarországon a keresztnevéből ez elég triviális, és a tudományos életben a nők sem XY-né-ként szoktak szerepelni (noha akkor is megjósolható lenne a nem...)).
- A levélben praktikus magázódni, kivéve, ha már felajánlotta az oktató a tegeződést, vagy ő maga úgy kezdett kommunikálni veled³, akár személyesen, akár egy korábbi levélben, akár az általa kiosztott anyagokon keresztül⁴, de ekkor is csak abban az esetben, ha nem hivatalos, kinyomtatandó kérvényről van szó (abban a legjobb barátok is magázódnak!).
- Ha tegeződsz egy tanárral, akkor a megszólítás (a levél tegező formája mellett): Tisztelt Tanár Úr / Tanárnő vagy Kedves Tanár Úr / Tanárnő, ha nagyon jóban vagytok, akkor lehet a Kedves [keresztnév], de én ez utóbbit elkerülném (hm, a tapasztalatok).
- Ismeretlen tanárnak a Tisztelt Professor Úr / Asszony tökéletes: biztosan nem sértődik meg ezen senki. A fiatalabb oktató kicsit meghatódva (és megrémülve) talán még a tegeződést is felajánlja a válaszlevélben...
- Általában beválik a Tisztelt Tanár Úr / Tanárnő, ha tudottan fiatalabb tanárnak írsz, vagy nem akarsz annyira formális lenni.
- Ezen túl a beosztásán illik valakit szólítani:
 - tanársegéd, tudományos segédmunkatárs, nyelvtanár, lektor: maradnék a Tisztelt Tanár Úr / Tanárnő formánál.
 - adjunktus: szerintem a Bölcsészkaron maradhat a tanársegédnél használt megszólítás, de lehet, hogy van, aki erre érzékeny, annak jobb a Tisztelt Adjunktus Úr / Asszony! De én ilyet eddig még csak orvosi karos levelekben láttam.
 - tudományos munkatárs: az adjunktussal azonos rangú fokozat (vagy néhol a docenssel). Legjobb ha tanár vagy professzor „urazod”.
 - docens: egészen biztos, hogy Tisztelt Docens Úr / Asszony a megfelelő forma. Kivéve, ha tanszékvezető, dékán vagy rektor, mert akkor azon kell szólítani, lásd előbb.
 - egyetemi tanár, tudományos főmunkatárs: Tisztelt Professor Úr / Asszony, kivéve a rektorok, dékánok és tanszékvezetők.

Egyéb besorolások a tanrendben:

Akinél az van írva a tanrendben, hogy „meghívott előadó” vagy „óraadó”, az nálunk vendégoktató, de a „hazai” egyetemén bármilyen beosztása lehet: az is lehet, hogy a alig 23 éves, friss diplomás, de az is, hogy a tárgy világhírű szaktekintélye, 70 éves akadémikus. A „Ph.D. hallgató” doktoranduszt jelent, életkoruk 23-53 között van (kb.), biztos, ami biztos, tanár „uraznám”. A demonstrátor felsőbbéves hallgató, az egyetemen szokásos módon nyugodtan tegezheted.

Sok sikert az egyetemi élet útvesztőiben!

Viszket Anita

2006. szept. 5.

³ Nagykorúként, aki letegez, elvileg visszategezheted. Én ugyan ezt nem érvényesíteném nálam 30-50 évvel idősebbeknél, de ezzel biztosan sokan nem értenek egyet. Ha a korkülönbség nem olyan nagy, akkor nem is illik magázva válaszolni a tegezésre.

⁴ Mindenkitől elnézést kérek, akit zavar ezekben a tájékoztató dokumentumokban a tegezés! Ezt kicsit úgy fogom fel, mint egy szakácskönyvet, amiben a megfogalmazás „végy egy csipet sót...” szokott lenni. Ha én szólítok meg egy hallgatót (ismeretlenül) egy személyes találkozásnál, akkor magázom, válaszolni úgy válaszolok, ahogy hozzám szólnak.

LEVÉLMINTA:

Postai levélben:

Hallgató Alajos
EHA: HABFAB.PTE⁵
magyar szak, 1. szemeszter⁶
értesítési cím: 7999 Magyarhalom, Mondat u. 6.
e-mailcím: habfab@freemail.hu

Tárgy: Információkérés tantervi teljesítések ügyében

Pécs, 2006. szeptember 2.

Dr. Nagy József egyetemi tanár részére
PTE BTK Tómondatok Tanszék
7624 Pécs Ifjúság útja 6.

Tisztelt Professor Úr!

[Levél szövege]

Tisztelettel [*helyette esetleg: Köszönettel vagy Segítségét előre is köszönöm*]:

Hallgató Alajos⁷
EHA: HABFAB.PTE
magyar szak, 1. szemeszter

Emailben (nem biztos, hogy mindenki osztja a véleményemet, de szerintem jobb, ha ékezetmentesen íródik az email: úgy minden levelezőrendszerben el lehet olvasni):

Feladó: 'Hallgato Alajos' habfab@freemail.hu
Címzett: nagy.jozsef@btk.pte.hu
Tárgy: Informaciokeres tantervi teljesitesek ugyeben

Tisztelt Professor Ur!

Hallgato Alajos, elsoves magyar szakos hallgato vagyok (EHA: HABFAB.PTE). A PTE BTK honlapján, a Tomondatok Tanszeke oldalon talaltam meg az On emailcimet⁸, mint tantervi szakertoet.

A tantervi teljesitesekkel kapcsolatban szeretnem azt megtudni, hogy [level szovege].

Tisztelettel:
Hallgato Alajos
EHA: HABFAB.PTE
magyar szak, 1. szemeszter
e-mailcim: habfab@freemail.hu⁹

⁵ Az EHA-kódot mindig érdemes megadni az egyetemi hivatalos levelekben (szerintem): a sok azonos nevű hallgató közül így lehet a levélíró beazonosítani.

⁶ Ugyan ennek az adatnak utána lehet nézni az ETR-ben, de sokkal könnyebb a levelet olvasónak, ha azonnal be tudja azonosítani a hallgatói (és probléma)kört a szak és szemeszterszám ismeretében. ha konkrét szakról, képzésről van szó, annak a nevét, kódját is érdemes megadni!

⁷ A nyomtatott levelet kézzel alá kell írni! A kinyomtatott név fölött.

⁸ Ha olyan embernek írok, aki nem személyesen adta meg nekem az emailcímét, mindig meg szoktam írni, hogy hol találtam, vagy kitől kaptam meg. Ezzel általában azt is megmagyarázom, miért írok éppen neki.

⁹ Én az email szövegében is meg szoktam adni a címemet. Némely levelezőrendszer a nyomtatáskor elrejtja az emailcímét, és a leveleket gyakran nyomtatva kezelik a tanszékeken.